

Gustave de Molinari

Oorspronkelijk gepubliceerd door Gustave de Molinari als *De la Production de la Sécurité*, in *Journal des Économistes*, 15 februari 1849, jaargang 22, nummer 95, pp. 277-290.

De Productie van Veiligheid

Gustave de Molinari (1819-1912)

Inleiding

Er zijn twee manieren om de samenleving te beschouwen. Volgens sommigen is de ontwikkeling van het menselijk samenleven niet gebaseerd op Goddelijke, onveranderlijke wetten. Meer nog, dit samenleven, in het begin op een zuiver kunstmatige wijze tot stand gebracht door de oorspronkelijke wetgevers, kan later worden gewijzigd of hernieuwd door andere wetgevers, in gelijke tred met de voortgang der *sociale wetenschap*. In dit bestel speelt de overheid een superieure rol, want op haar, de draagster van het gezag, rust het dagelijkse werk van het veranderen en hernieuwen van de maatschappij.

Anderen daarentegen, zien de samenleving als een volkomen natuurlijk feit. Net als de aarde waarop zij zich bevindt, beweegt de samenleving zich in overeenstemming met algemene, vooraf bestaande wetten. In dit bestel is er, strikt genomen, niet zoiets als sociale wetenschap; er is alleen *economische wetenschap*, die het natuurlijke organisme bestudeert dat de samenleving is, en laat zien hoe dit organisme functioneert.

Wij stellen voor om, binnen het laatste bestel, de functie en de natuurlijke organisatie van de overheid te onderzoeken.

I De natuurlijke ordening van de samenleving

Om de functie van de overheid te bepalen en af te bakenen, moeten we eerst de essentie en het doel van de samenleving zelf onderzoeken.

Welke natuurlijke impuls volgen mensen wanneer zij zich verenigen tot een samenleving? Ze gehoorzamen de impuls, of, nauwkeuriger gezegd, het instinct van socialiseren. Het menselijk ras is in essentie *sociaal*. Net als bevers en de hogere diersoorten in het algemeen, hebben mensen een instinctieve neiging tot samenleven.

Waarom is dit instinct ontstaan?

De mens heeft een veelheid aan behoeften, waarvan de bevrediging zijn geluk bepaalt en wier niet-bevrediging, lijden tot gevolg heeft. Alleen en geïsoleerd kan de mens slechts onvolledig en onvoldoende voorzien in deze voortdurende behoeften. Zijn instinct tot socialiseren brengt hem samen met gelijkgestemden en in communicatie met hen. Daardoor, aangezet door het *eigenbelang* van de individuen die aldus samen zijn gekomen, ontstaat er een zekere *arbeidsspecialisatie*, noodzakelijkerwijs gevolgd door *uitwisselingen*. Kortom, wij zien een *organisatie* ontstaan, door middel waarvan de mens beter in zijn behoeften kan voorzien dan wanneer hij in isolement zou leven.

Deze natuurlijke organisatie wordt de *samenleving* genoemd.

Het doel van de samenleving is derhalve de grootst mogelijke behoeftenbevrediging van de mens. De arbeidsspecialisatie en uitwisseling zijn de middelen waarmee dit wordt bereikt.

Onder de behoeften van de mens, is er één in het bijzonder die een enorme rol speelt in de geschiedenis van de mensheid, namelijk de behoefte aan veiligheid.

Wat is deze behoefte?

Of mensen nu geïsoleerd leven of in een samenleving, zij zijn bovenal geïnteresseerd in hun zelfbehoud en in de vruchten van hun arbeid. Als het rechtvaardigheidsgevoel universeel zou leven op aarde; indien, als consequentie daarvan, elk mens zich beperkt tot werken en het uitwisselen van de opbrengsten van zijn arbeid, zonder de wens tot het wegnemen van de vruchten van anderen door geweld of fraude; als iedereen, in een woord, een instinctieve *afkeer* zou hebben van elke daad die een ander schade toebrengt, zou er *van nature* veiligheid op aarde zijn en was er geen kunstmatig instituut noodzakelijk om haar te bewerkstelligen. Helaas is dit niet de realiteit. Het rechtvaardigheidsgevoel lijkt slechts voor te komen bij een paar eminente en uitzonderlijke geesten. Onder de inferieure rassen bestaat het slechts in een rudimentaire toestand. Vandaar de talloze criminele handelingen, al sinds het begin van de wereld, sinds de dagen van Kaïn en Abel, tegen de levens en eigendommen van individuen.

Vandaar eveneens de oprichting van organisaties met het doel iedereen een ongestoord bezit van zowel persoon als eigendommen te garanderen.

Deze instellingen noemde men *regeringen*.

Overal, zelfs binnen de minst ontwikkelde stammen, komt men een regering tegen, zo

universeel en urgent is de behoefte aan veiligheid die door de overheid wordt geleverd.

Overall offeren mensen zich liever tot het uiterste op, dan dat ze zonder overheid leven en dus zonder veiligheid, zonder zich te realiseren dat ze zo hun alternatieven over het hoofd zien.

Stel dat een man inziet dat zijn bestaansmiddelen onophoudelijk worden bedreigd; dan zou het toch zijn eerste en voortdurende zorg zijn, zichzelf te beschermen tegen de gevaren die hem omringen? Deze preoccupatie, deze inspanningen, deze arbeid, slokken noodzakelijkerwijs een groot deel van zijn tijd op, alsmede van zijn meest energieke en actieve denkvermogens. Als gevolg hiervan kan hij zich slechts onvoldoende en ongewis inspannen, en met verbrokelde aandacht, voor de bevrediging van zijn andere behoeften.

Zelfs al zou van deze man een aanzienlijk offer in tijd en arbeid moeten brengen voor iemand die hem veiligheid van persoon en goederen garandeert, zou het dan niet toch voordelig voor hem zijn, op dit aanbod in te gaan?

Toch zou het duidelijk ook in zijn eigen belang zijn, dat hij zijn *veiligheid* tegen de laagst mogelijke prijs kreeg.

II Concurrentie in veiligheid

Als er één overduidelijke waarheid is in de politieke economie, dan is het deze:

Dat in alle gevallen, voor alle goederen die dienen om in de materiële of immateriële behoeften van de consument te voorzien, het in het belang van de consument is dat arbeid en handel vrij blijven, omdat de vrijheid van arbeid en van handel als inherent en blijvend resultaat de maximale reductie van de prijs in zich hebben.

En deze:

Dat de belangen van de consument van welk handelsgoed dan ook, altijd zouden moeten prevaleren boven de belangen van de producent.

Welnu, in het navolgen van deze beginselen komt men tot deze harde conclusie:

Dat de productie van veiligheid, in het belang van de consumenten van dit immateriële goed, onderworpen zou moeten zijn aan de wet van de vrije mededinging.

Waaruit volgt:

Dat geen enkele overheid het recht zou moeten hebben, een andere overheid te belemmeren in het aangaan van de concurrentie, dan wel consumenten van veiligheid exclusief aan zich te verbinden voor dit product.

Niettemin moet ik toegeven dat men, tot op heden, terugdeinsde voor deze rigoureuze implicatie van het beginsel van vrije mededinging.

Een econoom die meer dan wie ook heeft gedaan om de toepassing van het vrijheidsbeginsel uit te breiden, Charles Dunoyer, denkt "dat de taken van de overheid nooit geschikt zullen zijn om

binnen het domein van private ondernemingen te vallen".¹

Hier hebben we dan een helder en duidelijk voorbeeld van een uitzondering op het principe van vrije mededinging.

Deze uitzondering is des te opmerkelijker, omdat zij uniek is.

Ongetwijfeld kan men economen vinden die meer uitzonderingen op dit principe vaststellen; maar we kunnen gerust stellen dat dit geen *zuivere* economen zijn. Echte economen zijn het er in het algemeen over eens dat, enerzijds, de overheid zou zich moeten beperken tot het garanderen van de veiligheid van haar burgers en dat, anderzijds, arbeid en handel geheel en absoluut vrij zouden moeten zijn.

Maar waarom zou er een uitzondering zijn met betrekking tot veiligheid? Welke speciale reden is er dat de productie van veiligheid niet kan worden overgelaten aan de vrije concurrentie? Waarom zou zij onderworpen moeten zijn aan een afwijkend principe en georganiseerd volgens een ander systeem?

Op dit punt zijn de meesters der wetenschap stil, en Dunoyer, die deze uitzondering duidelijk heeft opgemerkt, onderzoekt niet de gronden waarop zij is gebaseerd.

III Veiligheid een uitzondering?

Hieruit volgt dat we ons moeten afvragen of zijn uitzondering gegrond is, door de ogen van een econoom gezien.

Het is een belediging voor het verstand, te geloven dat een rotsvaste natuurwet, uitzonderingen kan toelaten. Een natuurwet moet overal en altijd gelden, of is ongeldig. Ik kan bijvoorbeeld niet geloven dat de universele wet van de zwaartekracht, die de fysieke wereld beheerst, ooit opzij is gezet in welk geval of op welke plaats dan ook in het universum. Nu beschouw ik economische wetten als zijnde vergelijkbaar met natuurwetten en ik heb precies evenveel vertrouwen in het principe van de arbeidsspecialisatie als in de universele wet van de zwaartekracht. Ik geloof dat deze principes weliswaar *verstoord* kunnen worden, maar geen uitzonderingen toelaten.

Maar als dit het geval is, zou de productie van veiligheid niet moeten worden onttrokken aan de werking van vrije concurrentie; en indien dit toch gebeurt, lijdt de samenleving als geheel een verlies.

Ofwel dit is logisch en waar, of anders zijn de beginselen waarop de economische wetenschap is gebaseerd, ongeldig.

¹ In zijn opmerkelijke boek *De la liberte du travail (Over de vrijheid van arbeid)*, 1846, Vol. III, blz. 253.

IV De alternatieven

Aldus is *a priori* aangetoond dat, voor hen die geloven in de principes van de economische wetenschap, de hierboven aangegeven uitzondering niet gerechtvaardigd is en dat de productie van veiligheid, net als al het andere, onderworpen zou moeten zijn aan de wet van de vrije mededinging.

Wat staat ons te doen, nu we deze overtuiging hebben verworven? We dienen te onderzoeken hoe het is gekomen dat de productie van veiligheid niet is onderworpen aan de vrije concurrentie, maar aan andere principes.

Wat zijn die principes?

Die van *monopolie* en *communisme*.

In de hele wereld zijn alle organisaties in de veiligheidsindustrie gebaseerd op een monopolie of op communisme.

In verband hiermee voegen wij, en passant, een simpele opmerking toe.

Politieke economie wijst monopolie en communisme even sterk af in de uiteenlopende takken van menselijke activiteit, waar zij die ook aantrof. Is het dan niet vreemd en onredelijk dat zij deze aanvaardt in de veiligheidsindustrie?

V Monopolie en communisme

Laten we nu onderzoeken hoe het komt dat alle bekende overheden hetzij zijn onderworpen aan de wet van het monopolie, dan wel zijn georganiseerd volgens het communistische principe.

Laten we eerst onderzoeken wat wordt verstaan onder de woorden monopolie en communisme.

Het is een waarneembaar feit dat hoe urgenter en noodzakelijker de behoeften van de mens zijn, des te groter de offers die hij bereid is op te brengen om erin te voorzien. Nu zijn er enkele dingen die in de natuur in overvloed voorkomen en waarvan de productie geen grote inspanning vergt, maar die, omdat zij voorzien in deze dringende en noodzakelijke behoeften, als consequentie een tegenwaarde hebben die niet in verhouding staat tot hun natuurlijke waarde. Neem bijvoorbeeld zout. Stel dat een man of een groep mannen erin slaagt, exclusief de productie en verkoop van zout te verwerven. Het is duidelijk dat deze man of groep de prijs van dit goed ver boven zijn waarde kan stellen, dat wil zeggen, ruim boven de prijs die er zou zijn bij vrije mededinging.

Men zegt dan dat deze man of groep een monopolie bezit en dat de prijs van het zout een monopolieprijs is.

Maar het is duidelijk dat de consumenten niet vrijelijk zullen instemmen met het moeten betalen van deze absurde monopolieprijs. Men zal ze moeten dwingen te betalen en voor deze dwang is het gebruik van geweld noodzakelijk. Elk monopolie berust noodzakelijkerwijs op geweld.

Wanneer de monopolisten niet langer even sterk zijn als de consumenten die zij uitbuiten, wat zal er dan gebeuren?

In elk geval verdwijnt het monopolie uiteindelijk, hetzij met geweld dan wel als resultaat van een vrijwillige overeenkomst. Wat komt er voor in de plaats?

Als de wakker geworden en opstandige consumenten de middelen voor de zoutproductie veroveren, zullen zij deze industrie naar alle waarschijnlijkheid voor eigen gewin in bezit nemen, en hun eerste gedachte zal niet zijn om haar op de vrije markt te brengen, maar om deze *gezamenlijk* en voor eigen rekening te exploiteren. Zij zullen dan een directeur of een directiecomité benoemen om de zoutmijn te beheren, aan wie zij gelden toekennen voor de sluitende exploitatie van de zoutproductie. Omdat de ervaringen uit het verleden hen wantrouwig hebben gemaakt en zij bang zullen zijn dat de door hen benoemde directeur de productie voor zichzelf zal achterhouden en simpelweg het oude monopolie openlijk of stiekem door het zijne zal vervangen, zullen zij gedelegeerden kiezen, vertegenwoordigers met de taak van het aanwenden van de noodzakelijke gelden voor de productie, met toezicht op hun gebruik en zich ervan te verzekeren dat het geproduceerde zout gelijkelijk over hen wordt verdeeld die er recht op hebben. De productie van zout zal op deze manier worden georganiseerd.

Deze vorm van organisatie van de productie wordt communisme genoemd.

Wanneer deze wijze van organisatie wordt toegepast op een enkel product, zegt men dat het gedeeltelijk communisme is.

Wanneer zij wordt toegepast op alle goederen, zegt men dat het communisme volledig is.

Maar of het communisme nu gedeeltelijk of volledig is, politieke economie is er even onverdraagzaam tegenover als bij een monopolie, waarvan communisme slechts een verlengstuk is.

VI De monopolisering en collectivisatie van de veiligheidsindustrie

Is datgene wat zojuist is gezegd over zout, niet ook van toepassing op veiligheid? Is dit dan niet de geschiedenis van alle monarchieën en republieken?

Overal is de productie van veiligheid op monopolistische wijze begonnen en is tegenwoordig overal in hoofdzaak communistisch georganiseerd.

Hier is waarom.

Onder de materiële en immateriële goederen die de mens nodig heeft, is er geen enkele, behalve wellicht tarwe, zo onmisbaar en daarom kan geen enkele een zo groot monopolie teweegbrengen.

Evenmin is welk goed dan ook net zo gevoelig voor monopolisering.

Wat is het kenmerk van mensen die behoefte hebben aan veiligheid? Zwakte. En van diegenen die borg staan om hen de noodzakelijke veiligheid te bieden? Sterkte. Als het anders was, als de

consumenten van veiligheid sterker waren dan de producenten, zouden zij uiteraard af zien van hun hulp.

Welnu, als de producenten van beveiliging van oorsprong sterker zijn dan de consumenten, is het dan niet makkelijk voor de eerstgenoemden om die laatsten een monopolie op te leggen?

Overal, wanneer samenlevingen opkomen, zien we de sterkste en krijgshaftigste rassen het exclusieve bestuur over de samenleving grijpen. Overal zien we deze rassen een monopolie op veiligheid vestigen binnen meer of minder uitgestrekte grenzen, afhankelijk van hun aantal en sterkte.

En omdat dit monopolie, door zijn aard, buitengewoon winstgevend is, zien we overal de rassen die bekleed zijn met het monopolie op veiligheid, in een bittere strijd verwickeld, om *de omvang van hun markt te vergroten*, daarmee het aantal van hun *gedwongen* consumenten, en bijgevolg de grootte van hun winsten.

Oorlog is het noodzakelijke en onvermijdelijke gevolg van de vestiging van een monopolie op veiligheid.

Een ander onvermijdelijk gevolg is dat dit monopolie alle andere monopolies heeft veroorzaakt.

Toen de makers van andere producten de situatie van de monopolisten van veiligheid zagen, konden zij alleen maar concluderen dat een monopolie het meest winstgevende is in deze wereld. Zij kwamen op hun beurt in de verleiding om de winsten in hun bedrijfstak op dezelfde wijze te verhogen. Maar wat hadden zij nodig om een monopolie voor hun product te krijgen, ten nadele van de consumenten? Ze hadden macht nodig. Echter, ze ontbeerden de noodzakelijke macht om de klanten in kwestie te dwingen. Wat deden ze? Ze leenden haar, om uit te proberen, van degenen die haar bezaten. Ze verzochten en verkregen, tegen een vooraf overeengekomen vergoeding, het exclusieve privilege om hun industrie binnen zekere, vastgestelde grenzen voort te zetten. Omdat de vergoedingen voor deze privileges de producenten van veiligheid een flinke geldsom opleverden, was de wereld spoedig overdekt met monopolies. Arbeid en handel werden overal geboeid en geketend en de toestand van de grote massa bleef zo miserabel als het maar kon.

Niettemin, toen de Verlichting zich, na eeuwen van menselijk lijden, beetje voor beetje over de wereld verspreidde, begonnen de massa's die verstrikt waren in dit web van privileges, te rebelleren tegen de bevoorrechten, en *vrijheid* te vragen, dat wil zeggen, de afschaffing van monopolies.

Dit proces nam vele vormen aan. Wat gebeurde er bijvoorbeeld in Engeland? Oorspronkelijk stelde het ras dat het land bestuurde en dat militair was georganiseerd (de aristocratie), met aan het hoofd een erfelijke leider (de koning) en een al even erfelijke raad van bestuur (het Hogerhuis) de prijs vast van veiligheid, die het had gemonopoliseerd, tegen het tarief dat het maar wenste. Er waren geen onderhandelingen tussen de producenten van veiligheid en de consumenten. Dit was de heerschappij van het *absolutisme*. Maar naarmate de tijd verstreek, kwamen de consumenten, zich bewust geworden van hun aantal en kracht, in opstand tegen het volstrekt willekeurige regime en verwierven zich het recht, met de producenten te kunnen onderhandelen over de prijs van het product. Voor dit doel stuurden zij afgevaardigden naar het

Lagerhuis om over de hoogte van de belastingen, de prijs van veiligheid, te onderhandelen. Zo konden zij hun lot enigszins verbeteren. Niettemin hadden de producenten van veiligheid een directe stem in de benoeming van de leden van het Lagerhuis, zodat het debat niet geheel open was en de prijs van het product boven zijn natuurlijke waarde bleef. Op een dag verhieven de uitgebuite consumenten zich tegen de producenten en ontnamen hen hun industrie. Zij gingen deze onderneming zelf drijven en kozen voor dit doel een uitvoerend directeur, geassisteerd door een raad. Dus het communisme verving het monopolie. Maar het plan werkte niet en twintig jaar later werd het vroegere monopolie hersteld. Alleen waren de monopolisten dit keer wijs genoeg om de heerschappij van het absolutisme niet te herstellen; zij accepteerden vrije discussie over de belastingen en waren intussen onophoudelijk bezig de gedelegeerden van de oppositie om te kopen. Zij gaven deze gedelegeerden zeggenschap over uiteenlopende posten in het bestuur van de veiligheid en gingen zelfs zo ver om de meest invloedrijken toe te laten in het centrum van de opperste raad. Dat was wel het slimste wat ze konden doen. Niettemin werden de consumenten van veiligheid zich eindelijk bewust van dit misbruik en eisen hervorming van het parlement. Deze lang betwiste hervorming werd uiteindelijk doorgevoerd en sinds die tijd hebben de consumenten een aanzienlijke verlichting van hun lasten bereikt.

In Frankrijk werd het monopolie op veiligheid onlangs voor de tweede keer omvergeworpen, nadat zij op soortgelijke wijze al vele wisselingen en wijzigingen had ondergaan.² Zoals in Engeland al eens gebeurde, werd het monopolie ten gunste van een kaste en vervolgens van een bepaalde klasse van de samenleving, uiteindelijk vervangen door gemeenschappelijke productie. De gezamenlijke consumenten, die zich gedragen als aandeelhouders, benoemden een toezichthouder voor het bewaken van de handelingen van de directeur en zijn bestuur.

We zullen ons tevreden stellen met een eenvoudige observatie omtrent het doel van dit nieuwe regime.

Net zoals het monopolie op veiligheid logischerwijs leidde tot universele monopolies, zo leidt communistische veiligheid logischerwijze tot universeel communisme.

In feite hebben we keuze uit twee dingen:

Ofwel communistische productie is superieur aan vrije productie, of zij is dat niet.

Als het wel zo is, dan moet dat voor alle dingen zo zijn, niet alleen voor veiligheid.

Zo niet, dan vereist de *voortgang* dat deze vervangen wordt door vrije productie.

Volledig communisme of volledige vrijheid: dat is de keuze!

VII Overheid en samenleving

Maar is het denkbaar dat de productie van veiligheid anders wordt georganiseerd dan als monopolie of communistisch? Is het denkbaar dat zij aan de vrije concurrentie wordt overgelaten?

² De Molinari schreef een jaar na de revoluties van 1848; opmerking van de Amerikaanse vertaler J. Huston McCulloch.

Het antwoord op deze vraag van de kant van de *politieke* schrijvers is unaniem: neen.

Waarom? Wij zullen u vertellen waarom.

Omdat deze schrijvers, die een bijzonder belang hebben bij overheden, niets weten over de samenleving. Ze beschouwen haar als een kunstmatig verzinsel en geloven dat de missie van de overheid bestaat uit het voortdurend veranderen en hernieuwen ervan.

Welnu, om de samenleving te veranderen en hernieuwen, moet men zijn uitgerust met een *gezag* dat superieur is aan de verschillende individuen waaruit zij bestaat.

Monopolistische overheden beweren deze autoriteit, die hen het recht geeft op grond van hun verbeelding de samenleving te wijzigen of te vernieuwen en naar hun eigen goeddunken te beschikken over personen en goederen, te hebben verkregen van God zelf. Communistische regeringen doen een beroep op de menselijke rede, zoals tot uiting komt in de meerderheid van het soevereine volk.

Maar bezitten monopolistische en communistische regeringen werkelijk deze superieure, onweerstaanbare autoriteit? Hebben ze in werkelijkheid wel een hogere autoriteit dan die welke een vrije regering zouden kunnen hebben? Dit is wat we moeten onderzoeken.

VIII Het goddelijke recht van koningen en meerderheden

Als het waar was dat de samenleving niet *van nature* is georganiseerd, als het inderdaad zo was dat de wetten die haar ontwikkeling beheersen, voortdurend moesten worden aangepast of vernieuwd, dan zouden de *wetgevers* noodzakelijkerwijs dienen te beschikken over een onveranderlijke, heilige autoriteit. Als voortzetters van de Voorzienigheid op aarde, zouden zij als bijna gelijk aan God moeten worden beschouwd. Als het anders was, zou het voor hen dan niet onmogelijk zijn om hun missie te volbrengen? Sterker nog, men kan zich niet mengen in menselijke aangelegenheden, men kan niet pogen om die te leiden en te reguleren, zonder dagelijks een inbreuk te maken op een veelheid aan belangen. Tenzij men gelooft dat degenen met macht een mandaat van een superieure entiteit hebben, zullen de benadeelde belangen zich verzetten.

Vandaar de fictie van het goddelijk recht.

Deze fictie was beslist de best denkbare. Als men erin slaagt, de grote massa ervan te overtuigen dat God zelf voor bepaalde mensen of bepaalde rassen heeft gekozen om de samenleving wetten en voorschriften te geven, zal niemand er ook maar van dromen om tegen deze afgevaardigden van de Voorzienigheid te protesteren en zal alles wat de overheid doet, worden aanvaard. Een overheid op basis van goddelijk recht is onvergankelijk.

Op slechts één voorwaarde, namelijk dat men in het goddelijk recht gelooft.

Als bij iemand de gedachte postvat dat de leiders van de mensen hun inspiratie niet rechtstreeks van de Voorzienigheid krijgen, maar dat zij hun puur menselijke instinct volgen, zal het prestige dat hen omgeeft, verdwijnen. Men zal zich oneerbiedig tegen hun soevereine beslissingen

verzetten, zoals men zich verzet tegen alles wat de mens maakt waarvan het *nut* niet duidelijk bewezen is.

Het is bijgevolg fascinerend om de bochten te zien waarin de theoretici van het goddelijk recht zich wringen om de *bovenmenselijkheid* van de rassen vast te stellen die het bestuur in handen hebben.

Laten we bijvoorbeeld eens luisteren naar Joseph de Maistre:

De mens kan geen soevereinen maken. In het uiterste geval kan hij dienen als een instrument voor de onteigening van de ene soeverein en het overdragen van zijn Staat aan een andere soeverein, die zelf al een prins is. Bovendien heeft er nooit een soevereine familie bestaan die qua afstamming te herleiden was tot het volk. Als dit fenomeen zou opduiken, zou het een nieuw tijdperk op aarde markeren.

... Het staat geschreven: *Ik ben de Maker van soevereine vorsten*. Dit is niet slechts een religieuze kreet, een metafoor voor een predikant, het is de letterlijke waarheid, puur en eenvoudig. Het is een wet van de wereld der politiek. God *creëert* koningen, woord voor woord. Hij scheidt koninklijke rassen en brengt ze groot, temidden van een sluier die hun afkomst verbergt. Tenslotte verschijnen zij, *bekroond met roem en eer*, zij nemen hun plaatsen in.³

Volgens dit systeem, dat de wil van Voorzienigheid in bepaalde mensen belichaamt en deze uitverkorenen, deze gezalfden, met een quasi-goddelijke autoriteit bekleedt, hebben de *onderworpenen* helemaal geen rechten. Zij moeten zich, *zonder twijfel*, onderwerpen aan de decreten van de soeverein, alsof het decreten van de Voorzienigheid zelf waren.

Volgens Plutarchus is het lichaam het instrument van de ziel, en de ziel is het instrument van God. Volgens de school van het goddelijk recht, kiest God bepaalde zielen uit en gebruikt ze als instrumenten voor het bestuur van de wereld.

Als mensen *vertrouwen hadden* in deze theorie, zou niets een overheid gebaseerd op dit recht, kunnen doen wankelen.

Helaas hebben zij het vertrouwen volledig verloren.

Waarom?

Omdat zij het op een mooie dag in hun hoofd haalden, te twijfelen en te redeneren, en hierdoor ontdekten zij dat hun bestuurders hen niet beter bestuurden dan zij, simpele zielen die niet in verbinding stonden met de Voorzienigheid, zelf hadden gekund.

Het was *vrij onderzoek* dat de fictie van het goddelijk recht terugbracht tot het punt waarop de onderworpenen van koningen of aristocratieën, gebaseerd op het goddelijk recht, haar slechts in zoverre gehoorzamen als dat zij denken dat het *in hun eigenbelang* is om te gehoorzamen.

Is het de communistische fictie beter vergaan?

³ Joseph de Maistre, *Du principe générateur des constitutions politiques*. Voorwoord.

Volgens de communistische theorie, waarvan Rousseau de hogepriester is, daalt autoriteit niet af vanuit de hoogte, maar komt zij van beneden. De regering kijkt niet langer voor haar autoriteit naar de Voorzienigheid, zij kijkt naar de verenigde mensheid, naar de *ene, ondeelbare en soevereine* natie.

Het volgende wordt door de communisten, de aanhangers van volkssoevereiniteit, aangenomen. Zij nemen aan dat het menselijk verstand de kracht heeft om de beste wetten te ontdekken en de organisatie die het geschiktst is voor de samenleving; en dat, in de praktijk, deze wetten zichzelf openbaren na een vrij debat tussen botsende opinies. Als er geen eenstemmigheid is, als er nog steeds onenigheid is na het debat, heeft de meerderheid gelijk, omdat zij het grotere aantal aan redelijke individuen omvat. (Van deze individuen wordt, uiteraard, aangenomen dat zij gelijk zijn, anders stort het hele bouwwrk in elkaar.) Dientengevolge nemen zij aan dat de beslissingen van de meerderheid, *wet* moeten worden en dat de minderheid hieraan verplicht onderworpen is, zelfs als zij tegengesteld is aan haar meest diepgewortelde overtuigingen en haar kostbaarste belangen schaadt.

Dat is de theorie; maar is het *gezag* van de beslissing van de meerderheid in de praktijk echt zo onweerstaanbaar en absoluut van karakter, zoals aangenomen? Wordt het altijd, in alle gevallen gerespecteerd door de minderheid? Zou het kunnen?

Laten we een voorbeeld nemen.

Laten we veronderstellen dat het socialisme erin slaagt zich te verspreiden onder de werkende klassen op het platteland, zoals dit reeds geschiedde onder de werkende klassen in de steden; dat het bijgevolg de meerderheid in het land vormt en dat het, geholpen door deze situatie, een socialistische meerderheid naar het parlement stuurt en een socialistische president benoemt. Stel dat deze meerderheid en deze president, bekleed met soeverein gezag, het opleggen van een belasting van drie miljard aan de rijken oplegt, om de arbeid van de armen te organiseren, zoals door Proudhon⁴ is gevraagd. Is het waarschijnlijk dat deze minderheid zich vreedzaam zou onderwerpen aan deze onrechtvaardige en absurde, maar toch wettige, toch *constitutionele*, plundering?

Nee, zonder twijfel zou zij niet aarzelen om *de autoriteit* van deze meerderheid af te nemen en haar eigendom te verdedigen.

Onder dit regime, net als onder het voorgaande, gehoorzaamt men de bewaarders van het gezag slechts slechts in zoverre als dat men denkt dat het in zijn eigenbelang is om te gehoorzamen.

Dit leidt ons ertoe, te bevestigen dat het morele fundament van gezag onder zowel een monopolie als het communisme, niet zo vaststaand of wijd verspreid is als onder het regime van vrijheid zou kunnen zijn.

⁴ *Opmerking Nederlandse vertaler:* de oorspronkelijke tekst van De Molinari luidde "*ainsi que le demandait un socialiste célèbre*", vertaald: "*zoals door een beroemde socialist is gevraagd*". McCulloch (1977) had hiervoor direct de naam van de socialist in kwestie ingevuld: Pierre-Joseph Proudhon (1809 - 1865).

IX Het regime van terreur

Stel echter dat de aanhangers van een *kunstmatige organisatie*, hetzij de monopolisten dan wel de communisten, gelijk hebben; dat de maatschappij niet op natuurlijke wijze is georganiseerd, en dat de taak van het maken en afschaffen van de wetten die de samenleving regelen, blijvend is neergelegd bij de mens; kijk eens in welke schrikbarende toestand de wereld zich dan zou bevinden. Het morele gezag van gouverneurs rust, *in werkelijkheid*, op het eigenbelang van de onderworpenen. Bij die laatsten, met hun natuurlijke neiging tot weerstand tegen alles wat hun eigenbelang schaadt, zou niet-erkende autoriteit voortdurend de hulp van fysieke dwang vereisen.

Bovenal begrijpen de monopolist en de communisten deze noodzaak volledig.

De Maistre zegt dat als iemand probeert de autoriteit van Gods uitverkorenen aan te tasten, hij moet worden overgedragen aan de wereldlijke macht en de beul zijn werk moet doen.

Als iemand het gezag van de door het volk gekozenen niet erkent, zeggen de theoretici van de school van Rousseau, als hij zich tegen welke beslissing van de meerderheid dan ook verzet, laat de guillotine dan recht doen.

Deze twee scholen, die beide *kunstmatige organisatie* als hun vertrekpunt nemen, leiden noodzakelijkerwijs leidt tot hetzelfde resultaat: TERREUR.

X De vrije markt voor veiligheid

Laten we nu een eenvoudige hypothetische situatie formuleren.

We stellen ons een nieuw geboren samenleving voor: de mensen die haar vormen zijn druk aan het werk en met het uitwisselen van de vruchten daarvan. Een natuurlijk instinct, dat zegt dat hun eigen persoon, de grond die ze bezitten en in cultuur brengen en de vruchten van hun arbeid, hun *eigendom* zijn en dat niemand, behalve zichzelf, het recht heeft over dit eigendom te beschikken of het aan te tasten, maakt zich meester van deze mensen. Dit instinct is niet hypothetisch; het bestaat. Maar omdat de mens een onvolmaakt schepsel is, zal dit bewustzijn van het recht van iedereen op zijn persoon en zijn bezittingen, niet bij iedereen in dezelfde mate aanwezig zijn en zullen bepaalde individuen criminele handelingen verrichten tegen een ander of diens eigendom.

Vandaar de behoefte aan een bedrijfstuk die deze dwang of frauduleuze agressie voorkomt of onderdrukt.

Laten we veronderstellen dat er een man of een groep mannen opstaat en zegt:

Tegen vergoeding neem ik de taak op me van het voorkomen of bestrijden van gewelddadige aanvallen tegen personen en eigendommen.

Laat hen die hun persoon en goederen tegen alle agressie beschermd willen zien, zich tot mij wenden.

Wat zullen de consumenten doen, voordat zij met deze *producent van veiligheid* in zee gaan?

In de eerste plaats zullen zij controleren of hij echt sterk genoeg is om hen te beschermen.

In de tweede plaats, of zijn karakter niet zodanig is, dat ze zich zorgen moeten maken of hij niet de agressie zal uitlokken die hij geacht wordt te bestrijden.

In de derde plaats, of een andere producent van veiligheid, met gelijkwaardige garanties, hetzelfde product kan bieden tegen gunstiger voorwaarden.

Deze voorwaarden zijn er in diverse soorten.

Om de consument volledige beveiliging van persoon en goederen te kunnen garanderen en in geval van schade hen een proportionele compensatie te kunnen geven, is het wel noodzakelijk:

1. Dat de producent bepaalde straffen instelt tegen de schenders van personen en eigendommen, en dat de consumenten bereid zijn zich te onderwerpen aan deze sancties, in geval ze zelf strafbare feiten plegen;
2. Dat hij bepaalde eisen oplegt aan de consumenten, om de opsporing van daders van misdrijven te vergemakkelijken;
3. Dat hij regelmatig een bepaald bedrag in rekening brengt voor de dekking van zijn productiekosten en voor een passende winst op zijn inspanningen, dat varieert naargelang de situatie van de consument, de bijzondere situaties waarin zij zich bevinden, en over de omvang, waarde en aard van hun eigendommen.

Als deze voorwaarden, nodig voor het instandhouden van deze branche, acceptabel zijn voor de consumenten, zullen zij een overeenkomst aangaan. Anders zal de consument ofwel zonder beveiliging leven, dan wel een andere leverancier vinden.

Als we nu naar het eigen karakter van de veiligheidsindustrie kijken, wordt duidelijk dat de producenten hun klantenbestand noodzakelijkerwijs zullen beperken tot bepaalde territoriale grenzen. Zij zouden niet kostendekkend kunnen werken als ze proberen diensten te leveren in gemeenten die slechts een paar klanten tellen. Hun klantenkring zal als vanzelfsprekend worden gegroepeerd rond het centrum van hun activiteiten. Toch zouden zij deze situatie niet kunnen misbruiken door de consument aan zich te verplichten. In het geval van een onredelijke prijsstijging van veiligheid, zou de consument altijd de mogelijkheid hebben, naar een nieuwe of vlakbij gevestigde leverancier te stappen.

Deze optie, die het de consument mogelijk maakt om zijn veiligheid te kopen waar hij maar wil, stimuleert de concurrentie onder de producenten, waarbij elke producent streeft naar het handhaven of uitbreiden van zijn klantenkring met het leveren van goedkopere en snellere diensten, completere en betere justitie.⁵

⁵ Adam Smith, wiens opmerkelijke geest zich tot alle onderwerpen uitstreckte, merkt op dat het justitiebeleid in Engeland veel voordeel had van de concurrentie tussen de verschillende gerechtshoven: De rechtbankhonoraria lijken van oudsher de belangrijkste steunpilaar te zijn geweest van de verschillende gerechtshoven in Engeland. Iedere rechtbank probeerde zoveel mogelijk zaken naar zich toe

Als, daarentegen, de consument niet vrij is zijn veiligheid te halen waar hij wil, ziet men onmiddellijk dat de sluizen opengaan voor willekeur en slecht management. Het recht wordt traag en kostbaar, de politie een hinderpaal, individuele vrijheid wordt niet langer gerespecteerd, de prijs van veiligheid raakt geïnflateerd en ongelijk verdeeld, volgens de macht en invloed van deze of gene groep van consumenten. De beschermers raken in bittere gevechten om elkaar klanten te ontworstelen. Kortom, alle misbruik die inherent is aan monopolie of communisme, treedt aan de dag.

Onder heerschappij van de vrije concurrentie is er geen enkele rechtvaardiging voor oorlog tussen de producenten van veiligheid. Waarom zouden ze oorlog voeren? Om klanten te veroveren? Maar de consumenten zouden niet laten veroveren. Zij zouden wel oppassen, niet te worden beschermd door mannen die zonder scrupules personen en eigendom van hun rivalen aanvallen. Als een waaghals probeerde om dictator te worden, zouden ze onmiddellijk alle vrije consumenten te hulp roepen die door deze agressie bedreigd werden en zij zouden hem zijn verdiende loon geven. Net zoals oorlog het natuurlijke gevolg is van een monopolie, zo is vrede de natuurlijke consequentie van vrijheid.

Onder een regime van vrijheid zou de alledaagse organisatie van de veiligheidsindustrie niet verschillen van die van andere sectoren. In kleine districten kan een enkele ondernemer volstaan. Deze ondernemer zou zijn bedrijf kunnen oververdragen aan zijn zoon, of verkopen aan een andere ondernemer. In grotere wijken zou een onderneming zelf genoeg middelen bij elkaar brengen om deze belangrijke en moeilijke business te kunnen uitvoeren. Als hij goed wordt bestuurd, kan dit bedrijf het eenvoudig uithouden en met hem de veiligheid. In de veiligheidsindustrie zal, net als de meeste andere bedrijfstakken, de laatste soort van organisatie mogelijk de eerste uiteindelijk vervangen.

Eenzijds zou dit een monarchie zijn, anderzijds een republiek; maar het zou een monarchie zonder monopolie zijn en een republiek zonder communisme.

Aan de ene kant zou dit gezag worden geaccepteerd en gerespecteerd uit naam van *nut* en zou geen autoriteit zijn, opgelegd door *terreur*.

te trekken en was bereid daartoe kennis te nemen van vele zaken die oorspronkelijk niet onder haar jurisdictie vielen. Het Hooggerechtshof, ingesteld voor de berechting van alleen criminele zaken, nam kennis van civiele zaken; de eiser stelde dat de verweerder, in zijn onrechtmatig handelen jegens hem, schuldig was aan een overtreding of misdrijf. De Belastingrechtbank, ingesteld voor het heffen van de inkomsten voor de koning, en voor het afdwingen van de betaling van die exclusief voor de koning bestemde schulden, nam kennis van alle andere contractverplichtingen; de klager beweerde dat hij de koning niet kon betalen, omdat de beklaagde hem niet betaalde. Als gevolg van zulke ficties kwam het in veel gevallen aan op de partijen welk hof zij zouden kiezen om hun zaak te behandelen; en elk hof streefde ernaar, door snelle afhandeling en onpartijdigheid, zoveel mogelijk zaken naar zich toe te trekken als het kon.

De huidige bewonderenswaardige vorm van de gerechtshoven in Engeland is, wellicht, van oorsprong in hoge mate gevormd door deze wedijver, die vroeger plaatsvond tussen hun onderscheidenlijke rechters; elke rechter strijdend om binnen zijn eigen hof, de snelste en effectiefste oplossing te vinden die de wet toestond, voor elke soort zaak.

Uit: *The Wealth of Nations* (New York: Modern Library, 1937; oorspronkelijk 1776), blz. 679.

Ongetwijfeld zal het worden betwist dat zo'n hypothetische situatie realiseerbaar is. Maar, op het gevaar af te worden beschouwd als een utopist, bevestigen wij dat dit niet discutabel is, dat een zorgvuldig onderzoek van de feiten het probleem van de overheid meer en meer zal beslissen ten gunste van vrijheid, net als met alle andere economische problemen. We zijn ervan overtuigd, zover we kunnen overzien, dat op een dag maatschappijen zullen worden opgericht om te strijden voor de *vrijheid van overheid*, zoals ze reeds zijn opgericht namens de vrijheid van handel.

En we hoeven niet te aarzelen met eraan toe te voegen dat, nadat deze hervorming is bereikt en alle kunstmatige obstakels voor de vrije werking van de natuurwetten die de economische wereld beheersen zijn weggeruimd, de toestand van de uiteenlopende leden van de samenleving *de best mogelijke* zal worden.

XI Epiloog

Hoewel dit artikel in zijn conclusies nogal utopisch lijkt, geloven we niettemin dat we het moeten publiceren, om zo de aandacht van economen en journalisten te trekken voor een vraag die tot nu toe onsamenvattend is behandeld en die desondanks in ons tijdperk met grotere exactheid benaderd zou moeten worden. Zoveel mensen overdrijven de aard en de voorrechten van de overheid, dat het nuttig is geworden, de strikte grenzen te formuleren waarbuiten de interventie van de autoriteiten anarchistisch en tiranniek wordt in plaats van beschermend en winstgevend. [Noot van de hoofdredacteur van het *Journal des Economistes*, 1849.]
